28/02/2021

Η θεραπευτική οδός της μετάνοιας

/ Γνώμες

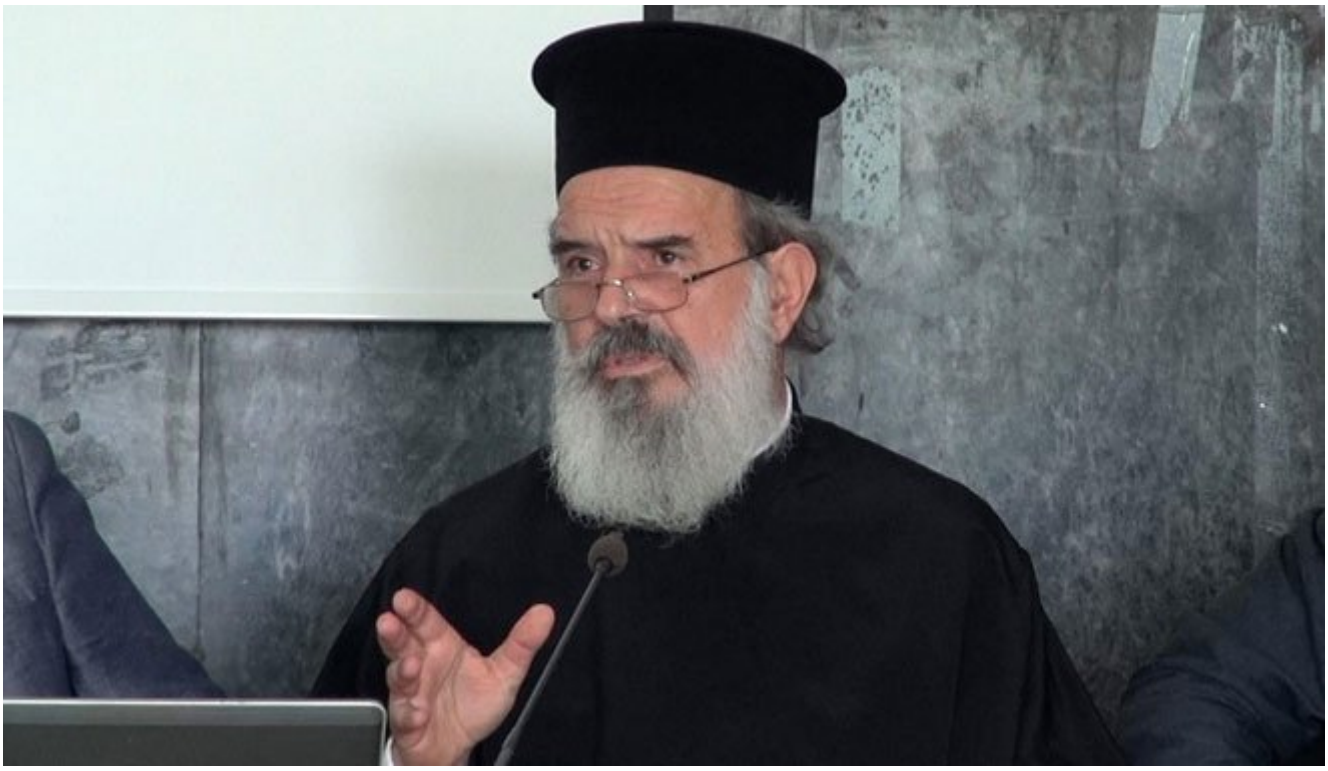

- Πρωτοπρ. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

α) Κατά την περίοδο του Τριωδίου που διανύουμε, η Εκκλησία εισάγει κλιμα-κωτά τους χριστιανούς στο πνευματικό κλίμα της μεγάλης τεσσαρακοστής και της προετοιμασίας για το σταυροαναστάσιμο Πάσχα. Έτσι προβάλλεται εντονότερα η χριστιανική άσκηση, η προσευχή, η υψοποιός ταπείνωση, η μετάνοια, η νήψη και το κατά Θεόν πένθος. Την πε-ρα-σμένη Κυ-ριακή του Τελώνου και Φαρισαίου η Εκ-κλη-σία φα-νέρωσε τον τρόπο της ειλικρινούς προσευχής καθώς και τον κίνδυνο του φαρι-σαϊ-σμού, του κοινωνικού κομπασμού και της υπο--κρισίας. Σήμερα, δεύτερη Κυριακή του Τριωδίου, μυσταγωγεί στον αυθεντικό τρόπο της μετά-νοι-ας και α--ποκαλύπτει το εύ-ρος της θεϊκής αγάπης με την παραβολή του Ασώτου Υιού (Λουκ.15, 11-32).

β) Ο Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς ερμηνεύοντας τη διδακτικότατη αυτή πα-ρα-βο-λή τονίζει την αγαθότητα του Θεού Πατέρα, ο οποίος ως ανενδεής δεν κράτησε τίποτα για τον εαυτό του, μοίρασε άφθονα όλα τα κτιστά αγαθά καθώς και τα ου-ρά-νια χα-ρίσματα στους αν-θρώπους, αλλά εκείνοι τα σπατάλησαν. Και δεν αφήνει πε--ρι-θώ-ρια η αγία Εκ-κλη-σία για πα--ρανοήσεις και υπεκφυγές σχε---τικά

με το πρόσωπο του Θε-ού: «Ο Θεός είναι α-γάπη. Όποιος δεν αγαπάει δεν γνώ--ρισε το Θεό» (βλ. Α΄Ιωάν.4,8). Εί--ναι γνωστό ότι οι τελώνες και οι αμαρτωλοί συνήθιζαν να πλησιάζουν και να α-κού-νε τον Ιησού, γευόμενοι τη θεϊκή αγάπη. Αυτό φαίνεται λ.χ. στην περί-πτω-ση του Αρ-χι-τελώνη Ζακχαίου, της πόρνης και αλλού.

γ) Όμως, οι Φα-ρισαίοι και οι γραμματείς διαμα-ρτύ-ρονταν γι' αυτό, λέγοντας ότι ο Χρι-στός δέχεται αμαρ-τω-λούς και τρώει μαζί τους. Τότε εκείνος βρήκε ευκαιρία να απα-ντήσει στις κατηγορίες με τις παραβολές του απολωλότος προβάτου, της χα-μέ-νης δρα-χμής και του Ασώτου Υιού. Στην τελευταία παραβολή φανερώνεται το μεγαλείο της θεϊκής αγάπης. Απο-κα-λύ-πτεται το άπειρον έλεος του Θεού και η δύναμη της μετάνοιας που γεννά την ελπίδα.

δ) Στο υπόμνημα του Συναξαρίου της Κυ-ρια-κής γράφονται τα εξής: «Την πα-ρα-βολήν του Α-σώ-του οι θείοι Πατέρες διέταξαν να αναγινώσκεται, ύστερα από εκείνη του Τελώ-νου και Φαρισαίου δι' αιτίαν τοιαύτην. Επειδή πολλοί όντες εκ νεω-τέ-ρας ηλικίας, εκδε-δο-μένοι εις ασωτίας, εις μέθας τε και ασελγείας και πίπτοντες εις βυθόν κακών, εις α-πόγνω-σιν έρχονται, η οποία, κατά τους Πατέρας είναι γέννημα της αλαζονείας και από αυτήν την αιτίαν δεν θέλουν παντελώς να δοθούν εις επιμέλειαν αρετής, τάχα στοχαζόμενοι πως δι'αυτούς δεν είναι έλεος».

ε) «Δια τούτο οι Άγιοι Πατέρες, φιλανθρωπίαν και σπλάχνα πατρικά δείχνο-ντες και προς τους τοιούτους, και θέλοντες να τους τραβήξουν από την απόγνωσιν, την τοιαύτην παραβολήν, ως είπομεν, μετά την πρώτην ενέταξαν εδώ, βουλόμενοι να α-νασπάσουν πρόρριζον το πάθος της απογνώσεως, δείχνοντες δια του Ασώτου πως εί-ναι ανοικτά εις τους αμαρτωλούς όλους τα φιλάνθρωπα και υπεράγαθα σπλάχνα του Θεού, και ότι δεν είναι καμμία αμαρτία, οπού να ημπορή να νικήση την άπειρον του Θε-ού φιλανθρωπίαν».

στ) Το παραπάνω υπόμνημα του Συναξαρίου επικεντρώνει το ενδιαφέρον των ακροατών με την ιδιότυπη γλώσσα της τουρκοκρατίας σε δύο κυρίως σημεία: α) Στον κίνδυνο της α-πό-γ-νωσης (η λέξη απαντά τρεις φορές) τον οποίο διατρέχουν όσοι κυρίως σε νεαρή ηλικία παρα-δί-δο-νται στα εν-στικτώδη πάθη και β) στην ευσπλαχνία, τη φιλανθρωπία και το αμέτρητο έλεος του Παναγάθου Θεού. Η απόγνωση για τη σωτηρία αποτελεί μόνιμο πειρασμό κάθε αν-θρώ-που. Αυτή όμως μπορεί να λειτουρ-γή-σει προς δύο κατευθύνσεις, την αρνητική και τη θετική. Στην πρώτη περίπτωση ο άν-θρωπος χάνεται εγκλωβισμένος κάτω στο βάρος των ανομιών του. Στη δεύ-τερη περίπτωση συνειδητοποιεί το μέγεθος της αστο-χίας και τα τραύματα της αμαρ-τίας, οπότε προσφεύγει με ελπίδα στον ιατρό των ψυχών και των σωμάτων, τον Σωτήρα Χριστό.

ζ) Η απόγνωση, η απελπισία, το άγχος και η ανασφάλεια που όχι σπάνια ο-δη-γούν σε ψυχοπαθολογικές καταστάσεις και προκαλούν πανικό σε πρό-σωπα και κοι-νωνίες, οφείλονται εν πολλοίς στη διατάραξη των σχέσεων του ανθρώπου με το Θεό και τον συνάνθρωπο. Κυρίως όμως οφείλονται στην εσωτερική διάσπαση του αν-θρώπου, την απώλεια της ανθρωπιάς και την αλλοτρίωση του. Η μετάνοια, ως αποδοχή και συμφιλίωση με τον πληγωμένο εαυτό και ως αποκατάσταση της κοι-νω-νίας με τον Θεό και το συνάνθρωπο, μπορεί να λειτουργήσει λυτρωτικά και θερα-πευ-τικά απομα-κρύ-νοντας την άβυσσο της απόγνωσης.

Πηγή: pemptousia.gr